

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА У ХАРКІВСЬКОМУ РЕГІОНІ В УМОВАХ МІЖНАРОДНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Л. В. Кучечук

к. е. н., доцент

Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна

l.malakhova@karazin.ua

К. О. Черниш

магістрант

Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна

katerina.ch.kh@gmail.com

У статті проаналізовано сучасний стан розвитку готельного господарства в Україні загалом та у Харківському регіоні зокрема, виявлено основні проблеми, що перешкоджають його ефективному розвитку та заважають скористатися перевагами міжнародної інтеграції, запропоновано шляхи вирішення зазначених проблем. Аналізуючи, систематизуючи та узагальнюючи наукові роботи багатьох учених, було розглянуто та сформовано нове, яке повніше відображає сутність, поняття «готель» та «готельне господарство». Авторами проаналізовано найбільш розповсюджені та точні підходи до класифікації засобів розміщення та наведено стандартну класифікацію засобів розміщення туристів, яка зараз широко використовується в Україні та багатьох країнах світу. Використовуючи дані найбільшої спільноти мандрівників у світі «TripAdvisor», було сформовано рейтинг найкращих готелів Харківської області за оцінкою мандрівників, проаналізовано їх діяльність та виявлено, що широкою популярністю та попитом туристів користуються готелі категорії ****.

Ключові слова: готель, готельне господарство, засіб розміщення, класифікація засобів розміщення, міжнародна інтеграція, туристична індустрія.

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ГОСТИНИЧНОГО ХОЗЯЙСТВА В ХАРЬКОВСКОМ РЕГИОНЕ В УСЛОВИЯХ МЕЖДУНАРОДНОЙ ИНТЕГРАЦИИ

В статье проанализировано современное состояние развития гостиничного хозяйства в Украине в целом и в Харьковском регионе в частности, выявлены основные проблемы, которые препятствуют его эффективному развитию и мешают воспользоваться преимуществами международной интеграции, предложены пути решения указанных проблем. Анализируя, систематизируя и обобщая научные работы многих ученых, были рассмотрены и сформированы новые, более полные понятия «гостиница» и «гостиничное хозяйство». Авторами проанализированы наиболее распространенные и точные подходы к классификации средств размещения и приведена стандартная классификация средств размещения, которая сейчас широко используется в Украине и во многих странах мира. С помощью данных крупнейшего сообщества путешественников в мире «TripAdvisor» был сформирован рейтинг лучших отелей Харьковской области по оценке путешественников, проанализирована их деятельность и сделан вывод, что широкой популярностью и спросом туристов пользуются гостиницы категории ****.

Ключевые слова: гостиница, гостиничное хозяйство, средство размещения, классификация средств размещения, международная интеграция, туристическая индустрия.

PROBLEMS AND PROSPECTS OF THE HOTEL BUSINESS DEVELOPMENT IN KHARKIV REGION WITHIN INTERNATIONAL INTEGRATION

The authors analyze the current condition of the hotel economy development in Ukraine in general and in the Kharkiv region in particular, identify the main problems, which hinder its effective development and interfere with using of the advantages of international integration, suggest ways of solving these problems. Having analyzed, systematized and generalized the scientific works by many scientists, the authors consider and form a new concept of «hotel» and «hotel industry», which better reflects its essence. The authors analyze the most common and precise approaches to the classification of accommodation facilities and provide a standard classification of accommodation facilities for tourists, which are now widely used in Ukraine and in many countries around the world. The article offers the rating of the best hotels in Kharkiv region according to travelers' estimation, which was created via the data of the largest traveler community in the world «TripAdvisor», analyzes features of their activities and reveals that hotels of category **** are popular and in demand by tourists.

Key words: hotel, hotel industry, accommodation facility, classification of accommodation facilities, international integration, tourism industry.

Постановка проблеми. Одним із основних напрямів туристської діяльності є вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням засобами розміщення туристів. Заклади розміщення є одним з найважливіших компонентів туризму. Адаже при відвідуванні іншої країни, міста чи регіону перше, що потрібно

туристу — це місце, де можна зупинитися для ночівлі.

На сьогодні готельне господарство є чи не найбільшою складовою туристичної галузі, що є наслідком бурхливого розвитку туризму. В умовах розвитку інтеграційних процесів та зростаючої

конкурентної боротьби на міжнародному туристичному ринку сучасне готельне господарство вже відбулось у самостійну галузь економіки в багатьох країнах світу. І Україна не є винятком. В нашій країні також за умов міжнародної інтеграції готельна справа стає дедалі привабливішою для інвестування та впровадження інновацій.

Наявність готелів та інших закладів розміщення сприяє розвитку туристичного сектору й економіки регіону, адже зміцнює міжрегіональні та державні зв'язки, регулює торгівельні та виробничі стосунки, стимулює мобільність населення та розвиток туризму в цілому, створює можливості для особистого спілкування людей.

Також у галузі гостинності задіяна велика кількість населення, існує значна кількість робочих місць та можливості щодо розвитку, покращення й підвищення рівня кваліфікації, кар'єрного росту персоналу. Готельне господарство відіграє значну позитивну роль в забезпеченні не тільки туристів відповідними послугами, а й місцеве населення регіону, що ще раз підкреслює його вагомий роль.

Значну роль відіграє готельне господарство у розвитку туризму як фактору підвищення престижу України в міжнародному співробітництві.

На даний момент у галузі готельного господарства як всієї країни, так і окремих регіонів спостерігається певна кількість проблем та болючих питань, пов'язаних із політичною та економічною ситуацією держави та соціальним становищем населення, які гальмують розвиток всього туристичного сектору та потребують негайного вирішення. А готельне господарство нашої країни завдяки достатнім ресурсам та широкому потенціалу має досить непогані перспективи розвитку.

Зростання вимог туристів та прагнення готелів розширити комплексність обслуговування дає нам можливість розглядати готельне господарство в багатьох аспектах.

Свою увагу аналізу готельного господарства, його проблем та перспектив розвитку приділяли безліч вітчизняних і зарубіжних вчених та науковців. Так, Руденко В. П. [9] характеризує головні поняття та основи готельної справи, а Пуцентайло П. Р. [8] — організацію туристично-готельного підприємства загалом. Економічні аспекти розвитку готельного господарства розглядають Блохін Ю. І., Карлова Г. А., Потьомкін В. К., Зінь Е. А. [3], які досліджують його розвиток в умовах ринкової економіки. Особливості формування цінової політики та інвестування в сферу туризму були опубліковані у роботах Балабаніва А. І. та Гуденка Н. Б. Питанням, що стосуються ж сучасних тенденцій розвитку готельного господарства та діяльності готельних підприємств, приділили свою увагу Скибінський С. В. та Моргун О. Ф. Різні аспекти діяльності підприємств готельного типу також знайшли своє відображення в працях відомих дослідників, серед яких слід відмітити В. А. Азара, О. П. Дуровича,

М. І. Кабушкіна, В. І. Карсекіна, Г. А. Папіряна, Т. І. Ткаченко.

Але на даний час завдання з окреслення всіх проблем готельного господарства, визначення найголовніших з них, які потребують негайного вирішення та створення шляхів їх подолання, залишаються невирішеними. Також зовсім невелика кількість науковців займаються дослідженням сучасного стану та перспектив розвитку готельного господарства окремих регіонів України в умовах міжнародної інтеграції.

У зв'язку з цим мета статті — проаналізувати сучасний стан розвитку готельного господарства в Україні загалом та у Харківському регіоні зокрема, як такому, що має значний туристичний потенціал, достатню кількість атракторів та якісних засобів розміщення, є одним із визначальних центрів ділового туризму в Україні. Потрібно виявити основні проблеми, що перешкоджають його ефективному розвитку та заважають скористатися перевагами міжнародної інтеграції. Запропонувати шляхи вирішення зазначених проблем.

Перш ніж переходити до вирішення поставленої мети, зупинимося на категоріальному аналізі поняття «готельне господарство».

Значний розвиток туристичної діяльності, зростання вимог туристів та прагнення готелів розширити комплексність обслуговування дає можливість розглядати готельне господарство сьогодні у багатьох аспектах. У свій час багато авторів та вчених досліджували поняття «готель» та «готельне господарство». Наведемо декілька тлумачень даного поняття та сформуємо нове, яке повніше відобразить сутність, і яке доцільніше використовувати у даному дослідженні.

У своєму підручнику «Регіональна економіка» Е.А. Зінь зазначав, що «готельне господарство» — частина соціальної інфраструктури регіону, яка створює сприятливі умови для руху, облаштування населення [3].

«Готельна справа» — діяльність, що пропонує власні послуги та блага, які забезпечують людині необхідні матеріальні умови — розміщення та харчування. Так пояснює сутність готельного господарства Марсель Готьє і додає, що це стосується послуг, в яких виникає потреба під час подорожі туриста з діловими чи сімейними інтересами за межами його постійного місця проживання.

Нечаюк Л.І. під готельним господарством розуміє індустрію гостинності, що передбачає проживання, харчування та інші додаткові послуги, надавані готельними підприємствами [9].

Таким чином, при конструюванні поняття «готельне господарство» слід одночасно урахувати його особливості, мету функціонування та вагомість у розвитку економічної сфери. Так, на нашу думку, готельне господарство — це одна зі складових туристичної індустрії та частина соціальної інфраструктури певного регіону, головною метою

діяльність якої є надання послуг розміщення й харчування та інших додаткових послуг, що задовольняють першочергові та додаткові потреби, створюючи сприятливі умови для подорожування та облаштування населення.

Основним елементом готельного господарства будь-якої країни, без сумніву, є засоби розміщення. Як основний класичний тип підприємств розміщення будемо розглядати готель.

Г. Я. Круль, користуючись визначенням Всесвітньої туристської організації (ВТО), зазначає, що засіб розміщення – це будь-який об'єкт, який регулярно чи епізодично надає туристам місця для ночівлі. Вони характеризуються такими специфічними ознаками: номерним фондом, що перевищує певний мінімум; набором обов'язкових послуг (прибирання номерів і санвузлів, обслуговування в номерах, щоденне застеляння ліжок та ін.); певним асортиментом додаткових послуг [5].

За Національним стандартом України ДСТУ 4269:2003 «Послуги туристичні. Класифікація готелів» [2] «готель» – це підприємство будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, що надає готельні послуги, не обмежені щоденним заправлінням ліжок, прибиранням кімнат та санвузлів.

Державна служба статистики України [4] надає наступне тлумачення терміну «готель» – це колективний засіб розміщення, що складається більше ніж з шести номерів; має єдине керівництво; надає готельні послуги, зокрема обслуговування в номерах, щоденне заправління ліжок та прибирання кімнат і санвузлів. Готелі та колективні засоби розміщення згруповані в класи та категорії відповідно до переліку надаваних послуг і наявного устаткування.

У «Правилах користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг» Державної туристичної адміністрації України [7], засвідчено, що готель – підприємство будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, що складається із шести і більше номерів та надає готельні послуги з тимчасового проживання з обов'язковим обслуговуванням.

Прискорений розвиток туризму, розширення туристичної інфраструктури, зростаюча платоспроможність клієнта та бажання отримати більші прибутки й задовольнити якомога більше потреб туристів призвели до створення великої кількості різноманітних готелів, а також сприяли розширенню переліку додаткових послуг та урізноманітненню готельної діяльності в цілому.

Дуже важливим для кожного туриста, який планує зупинитися в готелі, не загубитися в такій кількості засобів розміщення та правильно обрати саме те місце відпочинку, яке найбільш підійде для нього та максимально повністю задовольнить його потреби. Тобто, в умовах міжнародної інтеграції у подорожуючих виникає потреба в ознайомленні, аналізі та зіставленні різних систем класифікації готелів, адже класифікація надає велику інформованість та прозорість в оцінці готелів. Завдяки існуючим класифікаціям туристи мають змогу побачити всі необхідні відомості про основні й додаткові послуги, що надаються готельним підприємством, інфраструктуру й, обов'язково, якість сервісу. Подорожуючи до іншої країни, слід пам'ятати, що у кожній державі підходять по-різному до розуміння рівня комфорту як критерію класифікації.

Єдиної системи класифікації готелів на даний момент не існує, адже готельні підприємства групуються за різними критеріями. Далі пропонуємо зупинитись та проаналізувати найбільш розповсюджені та точні підходи.

Для спрощення інтеграції готелів в єдину взаємозгоджену систему експертами Всесвітньої туристської організації (ВТО) була розроблена стандартна класифікація засобів розміщення, яка зараз широко використовується у багатьох країнах світу [8]. Проаналізувавши дану класифікацію, ми бачимо, що всі засоби розміщення поділяються на дві групи: колективні та індивідуальні. Колективні заклади розміщення, в свою чергу, ще підрозділяються на підприємства готельного типу та спеціалізовані. Наведемо дану класифікацію у таблиці 1.

Таблиця 1

Стандартна класифікація засобів розміщення туристів

Категорії	Розряди	Групи
1. Колективні засоби розміщення туристів	1.1. Готелі і аналогічні заклади	1.1.1. Готелі 1.1.2. Аналогічні заклади
	1.2. Спеціалізовані заклади	1.2.1. Оздоровчі заклади 1.2.2. Табори праці і відпочинку 1.2.3. Громадські засоби транспорту 1.2.4. Конгрес-центри
	1.3. Інші колективні засоби розміщення	1.3.1. Житла, призначені для відпочинку 1.3.2. Майданчики для кемпінгу 1.3.3. Інші колективні засоби розміщення
2. Індивідуальні засоби розміщення туристів	2.1. Індивідуальні засоби розміщення	2.1.1. Власні житла 2.1.2. Кімнати, що орендуються, в сімейних будинках 2.1.3. Житла, що орендуються у приватних осіб або агентств 2.1.4. Розміщення, що надається безкоштовно родичами або знайомими 2.1.5. Інші види розміщення на індивідуальній основі

Складено авторами за матеріалами: [2]

В Україні ж класифікацію готелів здійснюють за категоріями згідно з Національним стандартом України ДСТУ 4269:2003 «Послуги туристичні. Класифікація готелів» [2]. При цьому керуються загальною характеристикою готелю, яку визначають комплексом вимог до матеріально-технічної оснащеності, переліку надаваних послуг, кваліфікації персоналу.

Категорії позначають символом — «*» (зірка). Готелі класифікують за п'ятьма категоріями. Найвищу категорію готелю позначають — «*****», найнижчу — «*». Категорію готелю зазначають на його вивісці, на квитанціях, у реєстраційній картці гостя та в рекламних документах.

За статистичною інформацією Державної служби статистики [4] у 2016 році в Україні функціонувало 2534 підприємств готельного типу, які разом пропонували 135 900 номери для розміщення. Протягом того ж року ці номери відвідали 5 037 075 осіб, тобто на 1 номер в середньому припадало 37 осіб. Цей показник не можна назвати високоефективним, оскільки номерний фонд певну частину року стоїть порожньо (якщо припустити, що кожна особа зупинялася в готелі на тиждень, то номери залишаються не завантаженими 106 днів на рік).

Що стосується Харківського регіону, то за даними головного управління статистики [1] у 2016 р. в Харківській області функціонувало 108 готелів та аналогічних засобів розміщення, що пропонували 5381 місць у загальному обсязі, де за 2016 рік розмістилося 231 120 осіб. Якщо порівнювати зазначені показники із загальнодержавною статистикою, то виявляється, що в Харківському регіоні розміщено 4% від загальної кількості готелів. Відповідно можна стверджувати, що Харківська область достатньо повно забезпечена засобами розміщення, оскільки лише дев'ять регіонів України мають засобів розміщення більше ніж 100 (рис. 1).

Якщо ж порівнювати стан завантаженості готелів, то виявляється, що в Харківському регіоні ситуація дещо краща, ніж в цілому по Україні. Якщо по Україні 1 готельний номер відвідують протягом року 37 осіб, то в Харківській області — 42.

Проаналізувавши кількість розміщених осіб в цілому по Україні та регіонах, можна зробити висновок, що у 2016 році найбільше туристів розмістилось у Львівській, Івано-Франківській, Одеській та Харківській областях, а також в місті Києві (рис. 2).

Аналізуючи ці дані, можна стверджувати, що Харків сприймається туристами як важливий науково-промисловий, діловий і торговий центр України. Харківська область відрізняється досить високим рівнем розвитку економіки, але туристична галузь в цілому та готельне господарство зокрема, маючи досить непогані показники порівняно з іншими регіонами, потребують подальшого розвитку та вдосконалення. Харківський регіон має всі можливості та ресурси для перетворення не досить розвинутого туристичного центру у комплексний,

популярний та затребуваний туристичний напрямок Слобожанщини та України.

Використовуючи дані найпопулярнішої та найбільшої спільноти мандрівників у світі «TripAdvisor» [6], виявлено, що в Україні найчастіше можна зустріти готелі з трьома зірками. Чотирьох зіркові готелі також є доволі розповсюдженими, проте п'яти зіркових готелів налічується лише 30. У Харківському ж регіоні наявні 4 п'ятизіркових готелі, а чотирьох зіркових налічується 30.

За рейтингом інтернет-порталу «TripAdvisor» з'ясовано, що за останні роки до 10 найкращих готелів Харківської області за оцінкою мандрівників увійшли:

1. «Premier Palace Hotel Kharkiv»
2. «Hotel 19»
3. «Chichikov Hotel»
4. «Superior Golf & Spa Resort»
5. «City Club Hotel»
6. «Ovis hotel, restaurant & spa»
7. «Premier Hotel Aurora»
8. «Kiroff Hotel»
9. «Iris Art Hotel»
10. «Mirax Sapphire Boutique Hotel»

Варто зазначити що в 2015 році «Premier Palace Hotel Kharkiv» увійшов до 25 найкращих готелів України за версією TripAdvisor [6].

Зібравши необхідні матеріали та проаналізувавши діяльність вищезгаданих готелів, можемо надати їх повний аналіз (таблиця 2).

Таким чином, ознайомившись із готелями, зазначеними у рейтингу, який був наведений вище, детально проаналізувавши діяльність перших п'яти, а саме зіставивши ціну та якість пропонованих послуг, ознайомившись із місцем знаходження, головними функціями, номерним фондом, кількістю додаткових послуг та рівнем сервісу, можна зробити висновок, що широкою популярністю та попитом туристів користуються готелі категорії ****. В цілому, дані готелі мають вигідне розміщення в межах центру міста, достатній рівень сервісу та проводять адекватну цінову політику, пропонують комплекс додаткових послуг, в який входить конференц-сервіс.

П'ятизіркові готелі, пропонуючи якісне розміщення, високий рівень сервісу та достатньо велику кількість додаткових послуг, мають ціну за стандартний номер вище середнього рівня.

Таким чином, проведене дослідження дозволяє виявити, що готельне господарство Харківського регіону представлене достатньою кількістю якісних засобів розміщення, але має ряд проблем та бар'єрів, що перешкоджають його ефективному розвитку при наявності необхідних ресурсів та інфраструктури. Головні з них наведемо нижче:

- зменшення потоку туристів та кількості подорожуючих в цілому по регіоні. Адже за статистичними даними з 2013 року кількість іноземних та внутрішніх туристів почала надзвичайно зменшуватись (2013 р. — 37 817 осіб, 2016 р. — 6 713 осіб). Це

можна пояснити нестабільно політичною та економічною ситуацією в країні, погіршенням рівня життя населення та наближеність Харківської області до військово-конфліктної території Донецької та Луганської областей;

— відсутність єдиного та правильного механізму збору та обробки статистичних даних в регіоні. Адже згідно зі статистичною інформацією Головного управління статистики у Харківській області у 2015 році регіон відвідали 6 іноземних туристів, а у 2016 році — лише 1.

— відсутність ефективного і гарантованого механізму фінансування готельних підприємств та іноземних інвестицій, що призводить до неможливості оновлення, удосконалення готельного господарства та невідповідності матеріальної бази і якості послуг міжнародним вимогам;

— суперечлива законодавча і нормативно-правова база;

— відсутність державної підтримки у питаннях захисту інтересів готельного підприємництва;

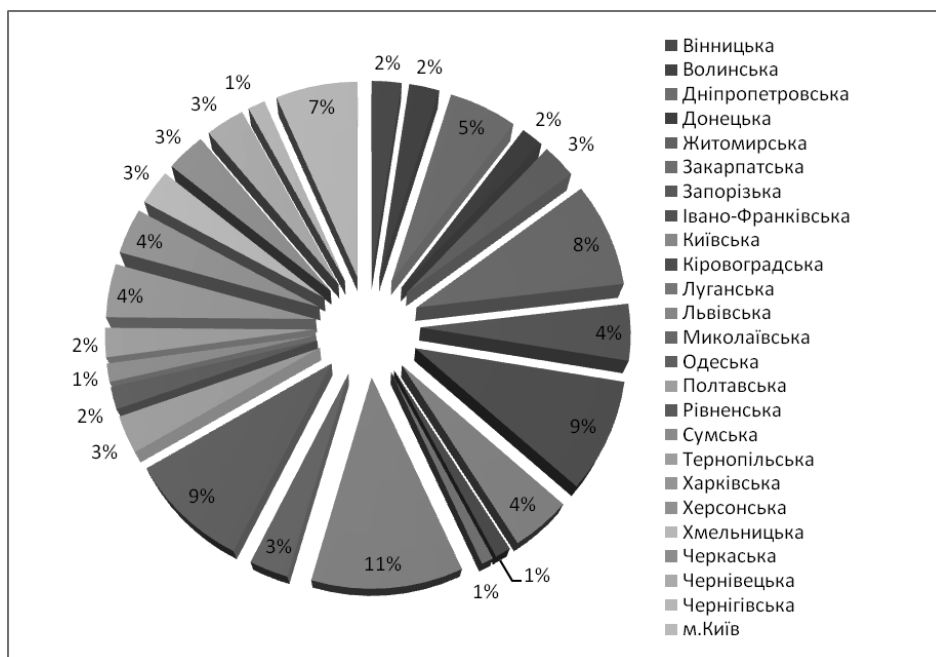

Рис. 1. Регіональна структура розподілу готелів в Україні
Розроблено авторами за матеріалами: [4]

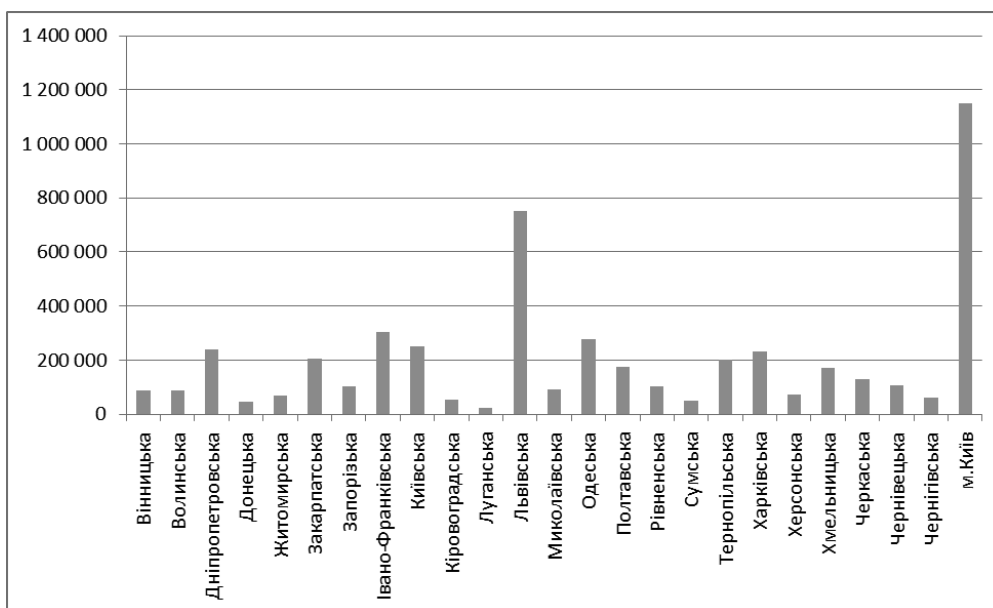

Рис. 2. Кількість розміщених осіб по регіонах України
Розроблено авторами за матеріалами: [4]

Характеристика готелів Харківської області

Назва готелю	Категорія,*	Номерний фонд	Ціна за номер середнього рівня (за добу за двох)	Додаткові послуги
1. «Premier Palace Hotel Kharkiv»	*****	-	2 680 грн. (на 05.07.2017)	а) конференц-сервіс та бізнес центр; б) фітнес центр та тренажерний зал; в) спа та оздоровчий центр; г) сауна; г) Premier Kids Club та послуги няні; д) трансфер; е) приватний паркінг; є) прокат автомобілів; ж) послуги з продажу білетів; з) електрозаправна станція. и) салон краси; і) консьерж-сервіс.
2. «Hotel 19»	****	24 номери	2 000 грн.	а) конференц та офіс-сервіс. б) персональний перекладач; в) цілодобовий консьерж-сервіс; г) трансфер. г) замовлення оренди автомобіля, автобуса.
3. «Chichikov Hotel»	***	52 номери	1 616 грн. (на 05.07.2017)	а) конференц-сервіс; б) оренда велосипедів.
4. «Superior Golf & Spa Resort»	*****	45 номерів	2 900 грн. (на 05.07.2017)	а) конференц-сервіс та бізнес центр; б) професійне поле для гольфу; в) тенісні корти; г) спа-комплекс; г) тренажерний та фітнес-зал; д) трансфер; е) консьерж-сервіс є) вертолітний майданчик; ж) мотель.
5. «City Club Hotel»	****	40 номерів	1 020 грн.	а) більярдний зал; б) термальний комплекс.

Складено авторами за матеріалами: [6]

– жорсткість конкурентної боротьби в умовах сучасного ринку;

– обмеженість практики використання електронних та автоматизованих систем бронювання готельних номерів та новітніх технологій у процесі здійснення обслуговування в готелях та інших закладах розміщення.

Для вирішення окреслених проблем та покращення стану готельного господарства регіону необхідна плідна робота. Важливу роль в цьому процесі мають відігравати органи державної та місцевої влади. Завдяки розробці та імплементації нових законів, указів, урядових рішень, економічних методів впливу та ефективних умов господарювання готельне господарство області може впевнено вийти на новий рівень та продовжувати розвиватися по заданому напрямку.

З метою створення належного конкурентного середовища на готельному ринку України органам державної влади доцільно розглянути питання щодо залучення іноземних інвестицій у створення готелів та готельних мереж, більше уваги приділити економічному та податковому заохоченню вітчизняних інвесторів в напрямку створення національних готельних мереж.

Велике значення органи державної влади мають і у вирішенні конфлікту на території Донецької та Луганської областей, адже безпека подорожі – чи не найголовніший показник вибору того чи іншого туристичного напрямку.

Одним із основних завдань місцеві органи влади мають вбачати розробку єдиного та правильного механізму збору та обробки статистичних даних щодо туризму та інших галузей.

Сучасний ринок готельних послуг також потребує їх частішого оновлення, зміни асортименту та обов'язковим є зміцнення існуючої матеріально технічної бази готелів. Слід звернути увагу, що саме якість обслуговування, яка повністю відповідає вартості, є основною умовою високої конкурентної спроможності запропонованих послуг на готельному ринку.

Для збільшення туристичного потоку, слід негайно активізувати подорожуючих шляхом реклами, вигідних акцій та пропозицій, щоб кожен турист був впевнений, що у Харківській області він зможе знайти гідне місце для зупинки, яке задовольнить усі його потреби за адекватною ціною.

Таким чином, проведені дослідження дає змогу зробити наступні висновки:

1. На сьогодні готельне господарство є однією з найбільших складових туристичної галузі, що відіграє вагомий роль у розвитку туризму й економіки регіону, стає дедалі привабливішим для інвестування та впровадження інновацій в умовах міжнародної інтеграції.

2. Харківська область достатньо повно забезпечена засобами розміщення, адже у даному регіоні знаходиться 4% від загальної кількості готелів. Харківський регіон характеризується порівняно високими показниками завантаженості готелів та входить до десятки областей країни, що пропонують більше 100 засобів розміщення.

3. Відповідно даним найпопулярнішої та найбільшої спільноти мандрівників у світі

«TripAdvisor» у Харківському регіоні налічується 4 п'ятизіркових та 30 чотиризіркових готелів, серед яких найкращими є «Premier Palace Hotel Kharkiv», «Hotel 19» та «Chichikov Hotel» за оцінкою мандрівників.

4. Готельне господарство Харківського регіону, володіючи достатньою кількістю якісних засобів розміщення, на даний момент має певну кількість проблем та нагальних питань, які в першу чергу пов'язані із політичною та економічною ситуацією держави, соціальним становищем населення й перешкоджають його ефективному розвитку при наявності необхідних ресурсів та інфраструктури.

Література:

1. Головне управління статистики у Харківській області. URL: <http://kh.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 05.07.2017).
2. ДСТУ 4269:2003. Послуги туристичні. Класифікація готелів. К.: Держспоживстандарт України, 2003. 16 с.
3. Зінь Е. А. Регіональна економіка: підручник. К.: «Професіонал», 2008. 528 с.
4. Колективні засоби розміщення в Україні у 2016 році. Статистичний бюлетень. Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 05.07.2017).
5. Круль Г. Я. Основи готельної справи: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2011. 368 с.
6. Отели и гостиницы Харьковской области. TripAdvisor. URL: https://www.tripadvisor.ru/Hotels-g295369-Kharkiv_Kharkiv_Oblast-Hotels.html (дата звернення: 05.07.2017).
7. Правила користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг: наказ Міністерства культури і туризму від 18.10.2010 р. № 43. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0413-04>.
8. Пуцентайло П. Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2007. 300 с.
9. Руденко В. П. Основи готельної справи. К.: Центр учбової літератури, 2011. 368 с.